

NSVV: al 75 jaar een leidend licht

De Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde (NSVV) bestaat dit jaar 75 jaar. De jubilerende vrijwilligersorganisatie heeft tijdens haar bestaan tot dusver de Nederlandse verlichtingswereld bijgestaan als een inspirerend mentor en volwaardig kennisinstituut. Enkele oudgedienden en nieuwe gezichten blikken terug op de betekenis van de NSVV voor de

• door Rien Kort openbare verlichting in Nederland.

In 1958 verscheen op naam van de NSVV de allereerste aanbeveling voor openbare verlichting, waarbij de verlichtingskwaliteit werd beklemtoond. “De normen gelden als nog steeds als een blauwdruk voor nationale en internationale verlichtingscriteria”, vertelt Duco Schreuder. Eind jaren 50 werd hij werkzaam op het lichttechnisch laboratorium van Philips en nam hij tevens plaats in de NSVV-commissies openbare verlichting en lichthinder. Schreuder hield zich in zijn carrière vooral bezig met de wetenschappelijke achtergronden van verlichtingskwaliteit.

Wildgroei

Vanaf begin jaren 60 concentreerde de NSVV zich steeds meer op de functionele kant van verlichting. “In steden was er sprake van een wildgroei aan verlichtingspunten en bestonden er geen criteria voor verlichtingsproducten. Pak een paar palen en hang er wat lampen in, dat is het waar het in de praktijk op neerkwam, maar de gloeilampen kenden toen een vermogen van 500 W, hadden een korte levensduur en vergden veel onderhoud. Dat liep enorm in de kosten.” Dat leidde tot de lancering van de normeringen van 1958.

Grijze, wijze mannetjes

Ook nam de NSVV de rol aan van luis in de pels van de Nederlandse verlichtingswereld. Dat werd de club niet altijd in dank afgenomen. “Het beeld dat de lichtwereld van ons had, grensde aan het karikaturale. Daar heb je die grijze, wijze mannetjes die weer aan de zijlijn wat staan te roepen, werd ons spottend verweten.” Volgens Schreuder vervulde de NSVV echter een essentiële functie. “Het was een soort Eerste Kamer van de openbare verlichtingswereld. Wij hielden het overzicht en waren in staat om nieuwe initiatieven objectief te beoordelen. Ook hadden we oog voor ontwikkelingen op de lange termijn.” Daarin schuilt volgens hem ook het grootste verschil met de NSVV van nu. “Veel vrijwilligers zijn tegenwoordig ook betrokken bij de uitvoerende kant. Het zwaartepunt is verschoven naar een soort kortetermijndenken, waarbij geldt het grootste breekpunt is geworden bij het nemen van besluiten. Uitholling van de langetermijnvisie moet worden voorkomen, maar dat vraagt wel een mentaliteitsverandering.”

Standaardisering en uniformering vormden ook de hoofdmoet voor Tini van Tilborg. Na ruim acht jaar werkzaam te

zijn geweest bij het ingenieursbureau van de Nationale Spoorwegen, ging hij in 1970 aan de slag bij de afdeling openbare verlichting van de gemeente Utrecht. Ook nam hij plaats in de NSVV-commissie ovl en in een overleggroep ovl van grote steden. Deze instantie, bestaand uit de toenmalige gemeentelijke energiebedrijven, was een voorloper van het huidige IGOV. In 1998 ging Van Tilborg met pensioen. Tot en met mei dit jaar was hij nog actief in de werkgroep lichthinder van de NSVV.

Lenen bij de burens

De overleggroep grote gemeenten pleitte voor drie of vier standaard typen lichtmasten voor alle Nederlandse gemeenten. "Door het indammen van een grote verscheidenheid zorgden we voor een enorme kostenbesparing. Problemen met bevoorrading werden daarmee voorkomen. In het verleden leenden gemeenten soms uit pure nood lantaarnpalen bij hun burens, simpelweg omdat hun type lichtmast niet voorradig was. Daarom was het de bedoeling dat leveranciers, en niet gemeenten, de bevoorrading op zich namen."

Bijsturen

Een tweede heet hangijzer volgde in het kielzog van de energiecrisis van 1973. Zuinigheid werd toen troef. "Er bestonden grote verschillen in de hoeveelheden verlichting per gemeente. De NSVV-commissie ovl heeft in overleg met overheden, leveranciers en fabrikanten getracht tot goede aanbevelingen te komen. Denk hierbij aan het dimmen van

daard categorie verlichting voor elke type weg. Daardoor ontstond er ruimte om ook factoren zoals de verkeersintensiteit, aansluitingen en de directe omgeving mee te nemen in het vaststellen van een verlichtingsniveau. En op internationaal niveau werd dit systeem overgenomen."

Efficiëntie

Volgens Van den Brink droeg de botsing tussen NSVV en Rijkswaterstaat positief bij aan het bespreekbaar maken van allerlei nieuwe technieken en ontwikkelingen. De eerste hogedruk natriumlampen met spiegeltechnieken verschenen langs de kant van de wegen als gevolg van die omwenteling. De nadruk kwam, mede ingegeven door de energiecrisis van 1973, steeds meer te liggen op efficiënter gebruik van energie en verlichting. Een ontwikkeling die nu nog doorgaat, zo concludeert hij.

Inspelen op trends

Lichtadviseur Toine Adams van Spectrum Advies & Design is al jaren actief binnen de NSVV, de CIE en de CEN. Enkele maanden geleden nam hij plaats in de commissie openbare verlichting. Hij is door de commissie ovl aangetrokken om een schakel te vormen tussen de CEN/NEN en de NSVV. Beiden hebben belang bij een toepasbare, geactualiseerde Europese normering voor openbare verlichting. "Alleen al het feit dat de NSVV 75 jaar bestaat, geeft aan dat de stichting iets heeft toegevoegd aan de verlichtingswereld." Adams wijst op de ondersteuning van de Nederlandse licht-

'Het risico dat enkel partijen met een agenda de dienst gaan uitmaken, neemt daardoor toe'

verlichting tijdens verkeersarme uren." Het stellen van normen is dan ook de grootste bijdrage die de NSVV aan de ovl-wereld heeft geleverd, aldus Van Tilborg: "In mijn beginjaren experimenteerde elke gemeente met ovl. De NSVV heeft die ontwikkeling kunnen bijsturen en bijgedragen aan algemeen geldende regelgeving."

Meningsverschil

Ton van den Brink is vanaf 1973 tot aan zijn pensioen werkzaam geweest voor Rijkswaterstaat, waar op datzelfde ogenblik net een op openbare verlichting toegespitste afdeling was opgericht. Hij raakte in de jaren 70 betrokken bij een hoog oplopend meningsverschil tussen RWS en de NSVV over de kwaliteit van het verlichtingsniveau op openbare wegen. RWS achtte een halvering van het verlichtingsniveau een probaat kostenbesparend middel om die energiecrisis mede het hoofd te bieden. "Uit onze onderzoeken bleek dat de verkeersveiligheid niet in het geding kwam, maar dat stond weer haaks op tegenonderzoeken van de NSVV."

Mijlpaal

In samenspraak met Philips bereikten de partijen een compromis. Philips en RWS vaardigden elk een medewerker af om in de commissie ovl plaats te nemen en het geschil te bezweren (voor RWS was dat Van den Brink). Deze vruchtbare oplossing leidde tot nieuwe aanbevelingen voor openbare verlichting in de jaren 90. "Een belangrijke mijlpaal voor de NSVV was het loslaten van het toewijzen van een stan-

wereld door de talrijke publicaties: "Wie is verbonden aan de NSVV, is altijd als eerste op de hoogte van de nieuwste nationale en internationale ontwikkelingen op het gebied van openbare verlichting. Daardoor kan er sneller worden ingespeeld op de meest recente trends." Verder is aansluiting van Nederlandse richtlijnen en regelgeving op de Europese normen belangrijk. Ook op dat vlak heeft de NSVV altijd een belangrijke rol gespeeld." Ondanks de positieve kant ontwaart Adams ontwikkelingen die hem zorgen baren. "Grote bedrijven die winst maken of directe belangen hebben, zijn in belangrijke mate vertegenwoordigd in de NSVV-commissies. Zij beschikken over de financiële ruimte om medewerkers af te vaardigen. Dat kan leiden tot een onevenredige vertegenwoordiging van de Nederlandse verlichtingsmarkt in de NSVV. Het risico dat enkel partijen met een agenda de dienst gaan uitmaken, neemt daardoor toe. De overheid als partij is op dit moment al ondervertegenwoordigd."

Profileren

Verder vindt Adams dat de stichting zich marketingtechnisch meer moet profileren als onafhankelijk kennisinstituut. "Sommige ovl-beheerders weten niet eens van het bestaan van de NSVV af, diens publicaties of de meerwaarde van een lidmaatschap. Een geschikte klus voor een marketingman, lijkt me."

www.igov.nl

IGOV Kort

- IGOV nodigt geïnteresseerden uit om deel te nemen aan de oprichtingsbijeenkomst woensdag 10 oktober om 12u45 tijdens de Dag van de Openbare Ruimte in Houten. Voor deze bijeenkomst zijn bedrijven en overheden al uitgenodigd. Alle andere geïnteresseerden zijn welkom. Het doel van

deze gratis bijeenkomst is het peilen van de interesse voor de oprichting van een IGOV Innovatie Platform. Wie wil deelnemen, wordt vriendelijk verzocht dit kenbaar te maken via **info@innovatieplatform.nl**.

- In oktober zijn er nog twee kennisca-

fés over markering en wegdekreflectie in Zwolle en Den Bosch.

- IGOV organiseert in het najaar een landelijk kenniscafé over lichtmasten. Geïnteresseerde bedrijven die willen deelnemen, kunnen zich aanmelden bij **kenniscafe@igov.nl**.